

BMP-resultaten 1991

Het Broedvogel Monitoring Project (BMP), dat vanaf 1984 loopt, houdt de veranderingen bij in de aantallen van de algemene soorten broedvogels. Dankzij een snelle verwerking van de formulierenstroom door het CBS kunnen nu reeds de resultaten van het broedseizoen 1991 op een rij worden gezet. Hierbij moet één kanttekening worden geplaatst: het gaat om nog ongecontroleerde formulieren. Bovendien zijn nog niet alle formulieren verwerkt. We willen medewerkers dan ook oproepen toch vooral hun formulieren op tijd, dus voor 1 oktober, in te sturen. De coördinator zorgt er dan voor dat ze op tijd in de CBS-computers belanden.

Het weer

Dat we in deze kolommen graag mogen zeuren over het weer heeft zijn oorzaken: ieder jaar hebben de weersomstandigheden immers een belangrijke invloed op de aantallen broedvogels. In het broedseizoen 1991 waren koude en droogte de belangrijkste trefwoorden.

De winter 1990/91 was aanvankelijk zacht en leek aan te sturen op een herhaling van de winters 1987/88 tot en met 1989/90, die opvallend zacht waren. Begin februari zette een koudeperiode in die drie weken aanhield. De eerste tien dagen van februari waren met een gemiddelde temperatuur van -5°C erg koud (normaal 2.4°C) en stilstaande wateren raakten snel bevroren. De tweede decade was wat minder koud, maar toen viel er wel enkele malen een fiks pak sneeuw, op sommige plaatsen enkele decimeters. Rond de 22e werd de koude verdrongen door zuidwestenwinden.

Het voorjaarsweer was voor vogels en vogelaars teleurstellend. Nadat maart en begin april zacht en droog weer hadden opgeleverd, sloeg het weer medio april abrupt om. Tot en met eind juni bleef het ronduit koel en onaangenaam vanwege de aanhoudende noordenwinden. Bij het inventariseren waren handschoenen tot eind mei goed te gebruiken! Het waren aanvankelijk droge maanden; terwijl er normaal in maart, april en mei zo'n 149 mm regen valt, deden dezelfde maanden in 1991 daar met 85 mm duidelijk voor onder. Doordat de jaren 1989-90 gemiddeld genomen droog waren, bereikte de grondwaterstand omstreeks mei 1991 plaatselijk een dieptepunt. In juni was het

heel anders; de regen viel met bakken uit de hemel, en de meteorologen taptten het dubbele af van wat gebruikelijk is. Neerslag, lage temperaturen en gebrek aan zonneschijn maakten juni 1991 tot de "slechtste" junimaand van de eeuw. Met gemengde gevoelens moesten BMP'ers vaststellen dat het weer onmiddellijk na afloop van hun veldwerk omsloeg, en dat een prachtige julimaand volgde op alle voorjaarsellende.

Resultaten van 1991

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de BMP-indexen in 1984-91. De resultaten in het eerste BMP-jaar, 1984, zijn op 100 gesteld, en trends zijn uitgedrukt als procentuele veranderingen ten opzichte van dat basisjaar. De indexen zijn berekend met de Mountford-methode, die rekening houdt met alle meerjarig onderzochte proefvlakken, ook wanneer er twee of meer jaren verstreken zijn tussen twee tellingen.

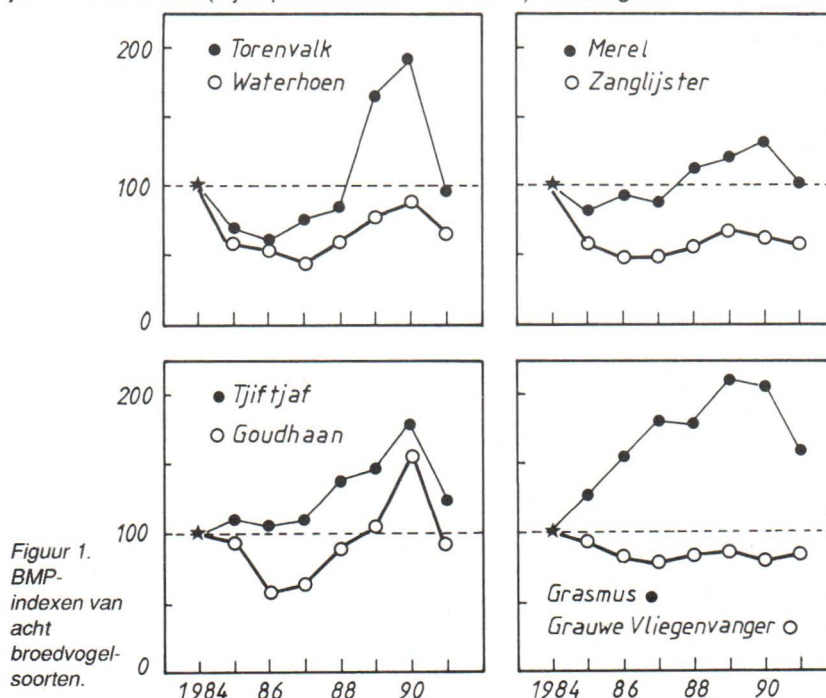
De landelijke geldigheid van de cijfers wordt voor een deel bepaald door het aantal plots en het aantal territoria dat in de berekeningen gebruikt is. Om een idee te geven is in de tabel aangegeven hoeveel plots (P) en territoria (T) uit 1990 betrokken waren in de paarsgewijze vergelijking van 1990/91. Het gaat hier uitsluitend om de aantallen territoria in plots die zowel in 1990 als 1991 onderzocht zijn. Omdat de Mountford-methode ook een aantal plots uit voorgaande jaren meeneemt (bijv. plots die in

1989 en 1991, maar niet in 1990 onderzocht werden), zijn de uiteindelijke aantallen plots en territoria die aan de berekeningen ten grondslag liggen, hoger.

De verdeling van de plotjes over het land en per biotooptype is evenzeer van belang. Vooral bij soorten die in weinig plots voorkomen moet rekening worden gehouden met lokale effecten die de landelijke geldigheid kunnen beïnvloeden. Een extreem voorbeeld is de Tapuit. Dat deze soort in het BMP licht toeneemt, is een gevolg van een duidelijke toename op een aantal Drentse heidevelden dankzij gunstig beheer. In veel duingebieden is de soort evenwel sterk afgenomen. Op nationale schaal bekeken is een afname van de soort aannemelijk; de BMP-indexen geven bij deze soort dus vooral een regionale ontwikkeling weer en niet de landelijke trend. Hoewel het voorbeeld van de Tapuit wel erg kras is, realiseren SOVON/CBS zich dat de problematiek aandacht behoeft. Een oplossing zou kunnen zijn: indexen per landsdeel of per biotooptype. In een publicatie in Limosa zullen oplossingen worden aangedragen.

Winterinvloeden?

Het is opmerkelijk hoeveel soorten in 1991 een matig tot slecht jaar hadden. Ongeveer de helft van alle soorten vertoonde een duidelijke afname (10% of meer) terwijl nog niet eenzesde een duidelijke toename (10% of meer) te zien gaf.

Figuur 1. BMP-indexen van acht broedvogelsoorten.

Tabel 1. Indexen BMP in 1984-91. P= aantal plots in 1990, betrokken in 1990/91 vergelijking (A=20-50, B= 51-100, C= 101-150, D= 151-200, E= >200). T= aantal territoria in 1990, betrokken in 1990/91 vergelijking (A= 50-100, B= 101-250, C= 251-1000, D= 1001-3000, E= >3000). De hoge index van de Glanskop in 1990 is merkwaardig; onderzocht wordt of het een fout betreft.

	P	T	1984	85	86	87	88	89	90	91		P	T	1984	85	86	87	88	89	90	91
Dodaars	A	A	100	75	62	47	51	93	89	71	Zanglijster	C	C	100	61	49	49	63	74	72	65
Fuut	B	B	100	84	81	78	80	84	106	87	Grote Lijster	B	B	100	75	81	109	112	117	112	99
Bergeend	B	B	100	111	107	110	109	127	103	109	Sprinkhaanr.	B	B	100	108	109	110	141	155	140	122
Krakeend	B	B	100	95	56	67	58	67	82	73	Rietzanger	A	C	100	89	95	110	105	130	94	103
Wintertaling	A	B	100	104	104	107	109	119	77	102	Bosrietzanger	B	C	100	111	114	119	120	122	123	115
Wilde eend	E	D	100	102	103	97	97	107	98	101	Kl. Karekiet	B	D	100	105	117	130	118	132	138	119
Slobeend	B	C	100	109	91	90	96	107	92	98	Spotvogel	B	B	100	76	84	100	96	81	89	89
Tafeleend	A	B	100	137	138	118	105	113	125	119	Braamsluiper	B	B	100	118	88	102	96	105	97	101
Kuifeend	B	C	100	121	116	117	115	120	135	117	Grasmus	C	D	100	126	153	184	183	212	208	162
Buizerd	A	A	100	123	94	129	142	148	170	127	Tuinfluit	D	D	100	99	101	109	111	108	104	105
Torenavalk	B	A	100	72	60	75	85	169	193	99	Zwartkop	D	D	100	103	103	109	133	133	143	116
Patrijs	B	B	100	96	87	93	71	78	89	87	Fluiter	A	B	100	110	94	138	179	154	264	140
Fazant	D	C	100	99	112	108	101	108	119	106	Tijttjaf	D	D	100	108	103	111	139	148	178	124
Waterhoen	C	C	100	61	53	44	61	77	90	67	Fitis	D	E	100	104	101	108	114	120	118	109
Meerkoet	C	D	100	103	91	80	92	105	109	97	Goudhaantje	B	C	100	95	59	67	87	102	153	91
Scholekster	C	D	100	115	102	93	94	97	94	99	Grauwe Vlieg.	B	C	100	97	85	79	84	86	80	87
Kievit	C	D	100	91	83	80	84	83	73	84	Bonte Vlieg.	A	B	100	90	81	100	102	81	62	87
Watersnip	A	A	100	152	91	110	121	133	127	117	Staartmees	C	C	100	79	83	87	94	100	105	92
Grutto	B	D	100	142	123	121	121	127	121	122	Glanskop	B	B	100	100	93	91	96	84	131	98
Wulp	A	B	100	94	90	89	90	89	87	91	Matkop	B	C	100	107	112	107	125	124	117	113
Tureluur	B	C	100	134	106	105	103	105	91	106	Kuifmees	A	B	100	123	131	126	143	144	141	129
Holenduif	B	C	100	97	102	95	98	96	100	98	Zwarte Mees	A	C	100	102	90	81	85	89	114	94
Houtduif	D	D	100	103	91	88	92	95	106	96	Pimpelmees	D	D	100	84	85	88	105	99	109	95
Turkse Tortel	A	B	100	89	82	56	50	56	60	68	Koolmees	D	D	100	86	92	92	96	89	95	93
Tortelduif	B	B	100	97	90	84	72	72	70	83	Boomklever	A	B	100	65	88	86	94	79	110	88
Koekoek	C	C	100	104	96	103	98	100	94	99	Boomkruiper	C	C	100	87	88	97	106	117	137	103
Bosuil	A	A	100	93	76	93	97	95	111	95	Wielewaal	A	A	100	73	64	88	83	58	54	73
Ransuil	A	A	100	72	69	63	70	87	72	75	Vlaamse Gaai	C	C	100	89	94	98	93	101	106	97
Groene Specht	B	B	100	92	94	92	112	129	128	106	Ekster	C	C	100	111	114	112	117	126	118	114
Gr.Bo.Specht	C	C	100	94	96	105	115	105	116	104	Kauw	B	C	100	98	102	99	104	104	114	103
Veldleeuwerik	C	C	100	82	76	72	73	72	70	77	Zwarte Kraai	D	C	100	114	119	121	130	142	145	124
Boerenwaluw	A	B	100	73	92	81	106	112	129	97	Spreeuw	C	D	100	85	92	77	86	83	75	85
Boompieper	B	C	100	94	87	104	110	115	126	104	Huisemus	B	C	100	113	119	91	102	97	103	103
Graspieper	C	C	100	65	58	63	77	101	104	79	Ringmus	B	C	100	114	91	105	111	130	134	111
Gele Kwikst.	B	C	100	145	177	164	171	198	177	159	Vink	C	D	100	93	96	108	108	114	119	105
Witte Kwikst.	C	C	100	89	95	111	142	136	134	114	Groenling	B	B	100	77	77	75	86	80	83	82
Winterkoning	D	E	100	56	58	65	97	128	154	88	Kneu	C	C	100	94	74	67	75	82	78	81
Heggenus	D	D	100	83	85	81	83	95	91	88	Goudvink	B	B	100	130	131	124	141	121	149	127
Roodborst	D	D	100	77	87	79	98	120	128	97	Appelvink	A	A	100	101	125	142	113	141	164	125
Nachtegaal	B	C	100	107	119	130	142	149	129	124	Geelgors	A	C	100	85	82	109	116	131	143	107
Gekr. Roodst.	B	C	100	82	88	102	100	104	110	98	Rietgors	C	C	100	85	87	79	90	101	89	90
Paapje	A	A	100	116	151	219	261	285	288	188											
Roodborsttap.	A	B	100	85	90	101	124	139	209	116											
Tapuit	A	B	100	92	96	112	115	124	127	109											
Merel	E	E	100	86	94	91	108	121	132	103											

Een duidelijke afname werd vooral vastgesteld bij wintergevoelige soorten die bij ons standvogel zijn of merendeels binnen Zuidwest-Europa overwinteren. Het is verleidelijk om de resultaten bij deze soorten te vergelijken met die na de winter 1984/85, de eerste strenge winter die met het BMP vastgelegd is. De afname bij Winterkoning en Roodborst na de winter 1990/91 kwam, procentueel gezien, overeen met die na de winter van 1984/85; Groene Specht, Witte Kwikstaart, Roodborsttapuit, Goudhaantje, Geelgors, Pimpelmees,

Boomkruiper, Vink en Merel namen zelfs sterker af. Waterhoen, Graspieper, Grote Lijster, Zanglijster, Staartmees en Boomklever waren na de winter 1990/91 duidelijk afgenomen, maar niet zo hevig als na de winter 1984/85. Van sommige soorten werd geen (of een zeer geringe) afname geconstateerd, wat wel het geval was na de winter 1984/85 (Heggenus, Koolmees, Spreeuw). Andere namen nu af terwijl dat toen niet het geval was (Zwarte Mees, Ringmus, Zwarte Kraai). Dat de afname bij diverse soorten na

de winter 1990/91 even sterk of sterker was als na de winter 1984/85, kwam onverwachts. De winter 1984/85 duurde immers aanzienlijk langer (met korte onderbrekingen bijna twee maanden) en kende veel meer vorstdagen. Ter vergelijking: het vorstgetal (een karaktergetal dat door meteorologen wordt berekend aan de hand van temperatuurgegevens ten einde de strengheid van de winter te bepalen) van de winter 1984/85 bedroeg 46, waarmee deze winter als een strenge winter geboekstaafd is; het vorstgetal van de winter 1990/91

bedraagt 22, wat binnen de categorie normale winters valt. Er zijn drie kanttekeningen bij dit opmerkelijk gegeven te plaatsen.

(a) Uit Engels onderzoek is gebleken dat voor niet-watervogels vooral de hoeveelheden sneeuw bepalend lijken te zijn voor de overlevingskansen; de temperatuur lijkt een minder belangrijke rol te spelen. Wat dit betreft was het korte wintertje van 1990/91, met zijn hevige sneeuwbuien (ook in ZW-Europa) blijkbaar voldoende venijnig om een flinke tik uit te delen.

(b) De winter 1990/91 kwam na een drietal extreem zachte winters. De winters 1988/89 en 1989/90 waren zelfs de zachtste winters die sinds 1707 bekend zijn! Het is aannemelijk dat de aantallen van verschillende soorten mede hierdoor een ongewoon hoog peil bereikt hadden in 1990. De winter 1990/91 heeft dit weer afgeroomd tot een meer gangbaar niveau (Merel, Goudhaan, Winterkoning, zie ook figuur 1).

(c) Het is niet reëel om alle gevallen van afname toe te schrijven aan de invloed van het winterweer alleen. Bij sommige soorten kan het een combinatie van factoren zijn geweest waardoor de soort is afgenomen. Zo zullen de ongunstige lage waterstanden in de broedgebieden er mede voor hebben gezorgd dat er relatief weinig Waterhoentjes, Meerkoeten en Dodaarzen zijn vastgesteld. Ook is het mogelijk dat het slechte voorjaarsweer van invloed is geweest op de mate waarin bepaalde soorten zangvogels, vooral late zomervogels, territoriaal gedrag etaleren. Misschien zijn reële verschillen daardoor nog wat extra benadrukt.

Overige veranderingen

Opvallend in het rijtje met verliezers zijn enkele soorten die in Afrika overwinteren. Paapje, Boerenwaluw, Boompieper, Kleine Karekiet, Gekraagde Roodstaart, Gele Kwikstaart en Grasmus deden het matig tot slecht. Ook de vooral in Zuid-Europa en Noord-Afrika overwinterende Tijftjaf en Zwartkop maakten een duikeling. De afname in 1991 is des te opmerkelijker omdat een aantal van deze soorten het in voorgaande jaren juist wel goed deden.

Enkele muizeneters hadden een eveneens matige stand. Torenavalk en Buizerd bereikten niet het peil dat ze in 1990 haalden.

Tegenover deze groep van soorten die het duidelijk slecht deden staan

er maar weinig die het opvallend goed deden. Wel is het verheugend dat verschillende soorten die jarenlang gekwakkeld hebben, nu eindelijk weer eens een iets beter jaar leken te hebben, bijvoorbeeld Veldleeuwerik, Kievit, Tortelduif en Wielewaal. Ook de afname van de Turkse Tortel schijnt weer wat omgebogen te zijn.

Een laatste opmerking over de Fluiters. Na de door velen geregistreerde, reële piek in 1990 kon het haast niet anders of de index moest wel flink terugvallen. De fluctuaties van deze soort blijven raadselachtig. Zo was 1990 in Noord- en Centraal-Europa allerm minst een topjaar voor Fluiters.

Agrarische soorten

Door voortschrijdende intensivering van het grondgebruik staan vogelsoorten die in het boerenland broeden veelal onder druk. Dat Patrijs, Kievit, Veldleeuwerik en Kneueen neergaande trend tonen in het BMP is niet verwonderlijk. Dat Grutto, Tureluur, Scholekster, Slobeend, Graspieper en Gele Kwikstaart zich aardig lijken te handhaven of zelfs toenemen, wekt wellicht enige verbazing. We moeten echter niet vergeten dat natuurgebieden en "leukere" agrarische gebieden in de BMP-cijfers sterk vertegenwoordigd zijn. Wanneer deze gebieden buiten de berekening gehouden worden, zou het plaatje wel eens anders kunnen liggen. Neem het Paapje.

Het Paapje is als reguliere broedvogel in het cultuurlandschap inmiddels vrijwel uitgestorven. In Drenthe weet de soort echter agrarische gebieden te heroveren waaruit ze al jarenlang verdwenen was. Maar het gaat hier wel om gebieden die recent onder beheer van natuurbeschermingsorganisaties gekomen zijn (o.a. Relatienota) en waar bijvoorbeeld de maaidatum verschoven is na 15 juni. Bovendien liggen deze gebieden in de nabijheid van Paapjes-bolwerken op vochtige heidevelden. Ook de relatief hoge indexcijfers van de Watersnip maskeren wat er met de soort aan de hand is: in de "gewone" agrarische gebieden is de soort in 1984-91 veelal afgenomen, in een aantal natuurgebieden en op cultuurgronden met gunstig beheer is de soort toegenomen. Landelijk gezien is een afname waarschijnlijk.

Ook bij Gekraagde Roodstaart, Boerenwaluw, Geelgors en Ringmus spelen dergelijke effecten mogelijk mee, zij het in mindere mate. Het is

een reden te meer om in de toekomst de indexcijfers op te splitsen naar regio of biotoop.

Korte en langere termijn

De effecten van de winter 1990/91, zoals hierboven voor een aantal soorten aangegeven, behoren tot de korte termijneffecten. Zo langzamerhand beginnen evenwel ook lange termijneffecten in het BMP zichtbaar te worden.

Een van de opvallendste verschijnselen is de afname van de Zanglijster, die structurele vormen lijkt aan te nemen. De aantallen namen van 1984 op 1985 met bijna 40% af, ongetwijfeld een gevolg van de strenge, sneeuwrijke winter die in de West- en Zuidwesteuropese overwinteringsgebieden vele slachtoffers gemaakt zal hebben. Hoewel daarna een licht herstel heeft ingezet, is de stand ook na de boterzachte winters 1987/88-1989/90 lang niet op het peil van 1984 terug gekomen. Omdat dit bij vrijwel alle andere wintergevoelige soorten wel het geval was, mag worden aangenomen dat er andere factoren zijn die een herstel belemmeren. Ook in Engeland is, vanaf ongeveer 1982, sprake van een structurele afname. Jeremy Greenwood heeft hier al eens tijdens een lezing op de Landelijke Dag op gewezen, en in de laatste BTO-News wordt dit probleem opnieuw aan de orde gesteld.

Volgens Brits onderzoek is de afname niet een gevolg van predatie door Eksters, zoals wel beweerd wordt. Het broedsucces, gemeten met het Nest Record Scheme, is in de onderzochte periode niet afgenomen, eerder toegenomen, zelfs in gebieden waar Eksters sterk zijn toegenomen. Veel aannemelijker is, dat de inzet van slakkenverdelgsmiddelen de boosdoener is. Het gebruik hiervan is in de afgelopen tien jaar verneenvoudigd. Zanglijsters die, zoals bekend, graag slakken eten, vinden daardoor niet alleen minder voedsel maar kunnen ook vergiftigd raken. Het is mogelijk dat de Nederlandse Zanglijsters met dezelfde problemen te kampen hebben als de Britse.

Aan de andere kant van de weegschaal bevinden zich enkele soorten die structureel toegenomen zijn, althans in de periode 1984-91. Een van de opvallendste soorten in deze categorie is de Grasmus. Ondanks de inzinking in 1991 is de soort anno nu ongetwijfeld talrijker dan in 1984. Enige relativering is hierbij op zijn plaats. Ten eerste is de stand in het

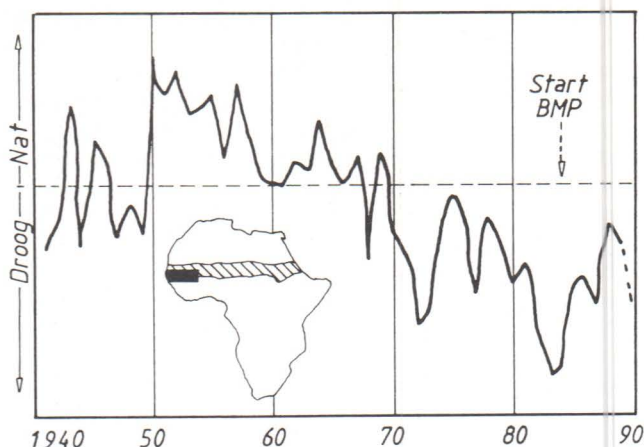
cultuurlandschap veel minder sterk vooruitgegaan dan in de duinen. In het agrarische landschap nam de populatie in 1984-90 met ongeveer de helft toe, terwijl deze in de duinen ruim verdubbelde. Dit wijst er op dat het afgetakelde Nederlandse cultuurland toch niet zo bijster aantrekkelijk voor Grasmussen meer is. Ten tweede moet worden opgemerkt dat de stand van de Grasmus in Nederland voor een deel bepaald wordt door de situatie in het overwinteringsgebied, de Sahel. Hoe zoiets vermoedelijk in zijn werk gaat kan worden geïllustreerd aan de hand van, opnieuw, Brits onderzoek aan de Rietzanger, eveneens een Sahelganger.

Sahel: droog en dodelijk

In enkele artikelen in Ibis hebben Britse ornithologen aangetoond dat er een belangrijk verband is tussen de stand van de Rietzanger in Engeland en de droogte in de Sahel. De Britse Common Birds Census indexen van een bepaald jaar blijken in relatie te staan met de hoeveelheid regen die in het eraan voorafgaande regenseizoen (mei-oktober) in de Sahel gevallen is. Rietzangers overwinteren in rietvelden, papyrusvelden en andere moerassige vegetaties langs rivieren. In een normaal seizoen zijn er grote overstromingsvlaktes met moerasen. In een droog seizoen is de hoeveelheid wetland aanzienlijk kleiner en vindt er onder de Rietzangers omvangrijke sterfte plaats. Dit kon worden vastgesteld op een tweetal vaste ringposten in Zuid-Engeland. In 1969-84 werden hier ieder voorjaar volwassen Rietzangers gevangen die terugkeerden op de broedplaats. Na droge Sahel-winters waren dat er veel minder dan na nattere. Na de droogste winter in de Sahel, die van 1983/84, keerde minder dan 10% van de volwassen vogels terug. Na de meest gunstige winter, 1969/70, bedroeg dat meer dan 50%.

Een verband tussen de hoeveelheden neerslag in de Sahel en de stand in West-Europa is ook aangetoond voor Oeverzwaluw, Ooievaar en voor de Nederlandse Purperreigers door Den Held en Cavé. Dat deze soorten rechtstreeks getroffen worden is te verwachten: ze foerageren immers graag of uitsluitend in waterrijke gebieden. Dat de Grasmus, die niet in wetlands maar in steppes en savannes overwintert, eveneens de klos is, ligt minder voor de hand. De soort heeft echter insecten en bessen nodig die in struikgewas en

Figuur 2.
Neerslag-
indexen in
de regentijd
in een deel
(zwart) van
de Sahel
(gearceerd).
Stippellijn:
gemiddelde
regenval
1941-70.
Naar BTO-
News 181.

bosjes voorkomen; in droge jaren zal er vermoedelijk veel minder biotoop en voedsel zijn dan in natte jaren.

Figuur 2 laat zien dat de neerslaghoeveelheden, althans in het aangegeven deel van de Sahel, sinds 1968 vrijwel steeds slecht tot rampzalig geweest zijn. Na een dieptepunt rond 1982-84 zijn enkele jaren gevolgd die iets minder slecht zijn geweest. Zou de schijnbare toename van de Grasmus in Nederland niet vooral een herstel zijn na een dieptepunt dat toevallig net bij het begin van het BMP bereikt werd? En is de teruggang in 1991 een gevolg van een nieuwe rampzalige droogteperiode? In BTO-News wordt gesproken van een bijzonder hevige droogte in de herfst van 1990... Maar waarom nemen de Nederlandse Rietzangers dan van 1990 op 1991 niet sterk af? Zijn er habitatfactoren in het spel? Vragen die om een antwoord vragen. Voor Nederland probeert Ruud Foppen (IBN/DLO) dit uit te zoeken aan de hand van Oude Tijdsreksen in het SOVON-archief. Wie nog oude inventarisaties heeft liggen van Rietzanger (en andere moerasvogels: Roerdomp, Zwarte Stern, Snor, Grote Karekiet) en die nog niet doorgestuurd heeft, krijgt alsnog een herkansing: insturen naar het redactie-adres.

Overigens wijzen de Britten er terecht op dat niet alleen naar de situatie in Afrika gekeken moet worden. Bij de Grasmus speelt zeker mee dat kleine landschapselementen in de afgelopen twintig jaar op grote schaal opgeruimd zijn. Dat de Grasmus in Engeland nooit meer het peil van de jaren zestig heeft bereikt, ligt deels aan de ongunstige overwinteringsomstandigheden, maar voor een belangrijk deel ook aan het ongeschikt raken van broedgebieden. Daarnaast zullen ook de trekomstandigheden in Europa wellicht van grote betekenis zijn. Hoe dat met de

Grasmus zit is onbekend, maar voor de Rietzanger is er wel wat over uitgezocht. Britse Rietzangers blijken na het broedseizoen in Zuid-Engeland en Noord-Frankrijk op te vetten en dan in één keer over Zuid-Europa heen te springen, op weg naar de overwinteringsgebieden. Wanneer dergelijke opvetgebieden verdwijnen of qua voedselsituatie verslechteren, neemt de kans op een succesvolle trektocht af. Ook soorten die minder grote afstanden in één keer afleggen hebben goede pleisterplaatsen nodig. Bij langlopend Duits onderzoek is gebleken dat Kleine Karekieten in de loop van 20 jaar steeds minder vet bleken aan te komen op een vangpost in Zuid-Duitsland. Er werd een voorzichtig verband gelegd met een verslechterende voedselsituatie op pleisterplaatsen onderweg.

Kortom

In dit korte bestek is een tipje van de sluier gelicht van de mogelijkheden die het BMP biedt. Hoewel er zeker nog veel te verbeteren valt, begint gaandeweg een goed inzicht te ontstaan in de populatie-ontwikkeling van algemene vogelsoorten. Het is alleen aan de onmisbare inzet van alle BMP'ers te danken dat dit mogelijk is. Een oprecht woord van dank aan allen die weer, wind, bureau en papier trotseren is op zijn plaats.

We vertrouwen erop dat de deelnemers voldoende gemotiveerd zullen zijn om er weer een jaar tegenaan te gooien. Elk jaar brengt immers weer verassingen met zich mee, leuke of minder leuke, en ontwikkelingen die voorspeld werden of juist onverwacht plaatsvonden.

Nieuwe BMP'ers zijn altijd welkom. Vooral in het agrarisch gebied, in naaldbos en in stedelijke omgeving kunnen nog steeds plotjes gebruikt worden.